

§ 130

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle toivomusponnosta ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön kehittämisestä Imatran mallin mukaisesti

HEL 2014-013762 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän muutetusta ehdotuksesta poikkeavan lausunnon:

"Imatralla oli vuonna 2014 asukkaita noin 28 500, joista alle kouluikäisiä oli noin 1650. Lapsia syntyy noin 200 vuodessa. Hyvinvointi- ja terveyserojen näkökulmasta Imatralla ovat haasteina korkea työttömyys (17,6 %), korkea sairastavuus (sepelvaltimotaudit, mielenterveysongelmat), alhaisempi koulutustaso, suuri yksinhuoltajien määrä (noin 25 %) sekä päihdeongelmat. Lastensuojelun korkean kustannuskehityksen vuoksi Imatralla uudistettiin sekä lasten ja perheiden ehkäiseviä että lastensuojelun palveluja vuonna 2009. Äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajille (6) palkattiin työpareiksi 6 perhetyöntekijää. Lastensuojelupalveluissa lakkautettiin yksi lastenkoti ja vapautuvilla resurssilla perustettiin lastensuojelun perhetyön tiimi (9 perhetyöntekijää + 2 kotipalvelun työntekijää).

Imatran hyvinvointineuvola koostuu äitiys- ja lastenneuvolapalveluista sekä perhetyön palveluista. Terveydenhoitaja ja perhetyöntekijä muodostavat työparin, mikä mahdollistaa perhetyön varhaisen ohjauksen perheiden tueksi. Perhetyöntekijä tekee kotikäyntejä kaikille raskaana oleville, tarvittaessa lapsen synnyttyä yhdessä terveydenhoitajan kanssa ja kun lapsi on 2 kk (yhteensä 2-3 käyntiä). Lisäksi perhetyöntekijä tekee tarvittaessa tukikäyntejä perheen tarpeen mukaan. Asiakkaat ovat pääsääntöisesti alle kouluikäisten lasten perheitä, mutta myös koulu- ja nuorisoiikäisten lasten perheitä.

Helsingissä asui noin 43 500 alle kouluikäistä (0-6 v.) lasta vuoden 2014 alussa. Lapsia syntyi noin 6700, joista noin puolet syntyy ensisynnyttäjille. Väestöennusteiden mukaan alle kouluikäisten ja kouluikäisten lasten määrä kasvaa vuoteen 2030 saakka. Myös Helsingissä hyvinvointi- ja terveyserot ovat suuria.

Helsingin sosiaali- ja terveysviraston lapsiperhepalveluissa palveluvalikoima on valtakunnallisesti verraten kattava ja ehkäisevää lastensuojelua toteuttavia tahoja on runsaasti. Neuvola- ja perhetyössä sekä perheiden erityispalveluissa työskentelee yli 200 terveydenhoitajaa, 12 neuvolapsykologia, 99 kotipalvelun työntekijää ja

27 perhetyöntekijää. Lisäksi perheille on tarjolla mm. kasvatus- ja perheneuvonnan palveluja, terapeutista vauvaperhetyötä sekä kouluterveydenhuollon palveluja.

Helsingissä resursseja kohdennetaan etenkin niille lapsiperheille, joilla on erityisen tuen tarvetta. Raskauden aikainen kotikäynti tehdään aina, mikäli tuleva äiti on teini-ikäinen (alle 20v.) tai mikäli äidillä on joku toimintakykyä rajoittava vamma, vanhemmilla on pitkäaikaisia mielenterveyden ongelmia, päihdeongelmia tai perheessä on lähisuhdeväkivaltaa. Toimintamalli on käynnistetty vuoden 2014 lopussa ja määristä ei ole vielä vertailukelpoista tietoa. Raskauden jälkeinen kotikäynti pyritään tekemään jokaisen ensisynnyttäjän kotiin. Kotikäynnit kaikille ensisynnyttäjille sekä uudelleensynnyttäjille ovat lisääntyneet vuosina 2013–2014 noin 17 %. Lapsiperheiden perhetyö tarjoaa tukea, ohjausta ja neuvontaa lapsiperheille ja sosiaaliohjaajista osa työskentelee tällä hetkellä neuvoloissa. Lapsiperheiden kotipalvelua on tarjolla tilapäiseen perheen arjen konkreettiseen tukemiseen. Palvelua voi saada esimerkiksi alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, synnytyksen tai vamman perusteella.

Imatralla lasten ja nuorten perhepalvelujen kustannukset ovat laskeneet vuosina 2012–2013 15 %. Kustannuksia on pystytty vähentämään ensisijaisesti lastensuojelun sijaishuollon rakennemuutoksella eli vähentämällä kustannuksiltaan korkeita laitossijoituksia ja lisäämällä perhehoitoa (67 % pitkäaikaisesta sijaishuollosta). Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä kodin ulkopuolelle tehtävät sijoitukset ovat kääntyneet laskuun.

Helsingissä lastensuojelun kustannukset ovat laskeneet 12 % vuodesta 2010 vuoteen 2014. Myös Helsingissä kustannusten laskuun on vaikuttanut sijaishuollon palvelurakenteen keventäminen sekä kotiin vietävän kriisityön vahvistaminen sijoitusten ehkäisemiseksi. Lastensuojelussa sijaishuollon hoitovuorokaudet vähenivät vuonna 2014 edellisvuodesta yli 33 000 vuorokaudella. Asiakaspalvelujen ostot ovat vähentyneet lähes 5 milj. eurolla vuodesta 2013 vuoteen 2014 eli 9 %. Perhehoidon vuorokausien osuus oli 60 % kaikista sijaishuollon vuorokausista.

Helsinkiin kehitetään perhekeskus-toimintamallia, jossa on tavoitteena tukea perhettä mahdollisimman varhain niin, että lasten hyvä kasvu ja kehitys turvataan ja erityisen tuen tarpeet vähenevät. Myös 1.4.2015 voimaan astunut sosiaalihuoltolaki ohjaa tarjoamaan perheille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja kevyen tuen periaatteella. Perhekeskus toimintamallin kehittämisessä hyödynnetään mm. Imatran hyvinvointineuvolassa saatuja kokemuksia sekä muita kansallisia ja

kansainvälisiä tutkimuksia sekä hyviä käytäntöjä ehkäisevän lastensuojelun toteuttamisesta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toivoo, että Imatran mallin mukaisia perhetyöntekijöiden kotikäyntejä kaikille raskaana oleville sovelletaan perhekeskus-toimintamallia kehitettäessä.

Hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arviointi

Riittävän varhaisessa vaiheessa tehty havainto tuen tarpeesta mahdollistaa vanhempien ja perheiden tuen oikea-aikaisesti. Ehkäisevän lastensuojelun laajentaminen lisää lasten ja perheiden hyvinvointia. Varhainen tuki lapsille ja perheille vähentää lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarvetta."

Käsittely

Esittelijä Hannu Juvonen muutti ehdotustaan lisäämällä lausuntoehdotuksen viidenteen kappaleeseen lauseet "Toimintamalli on käynnistetty vuoden 2014 lopussa ja määrästä ei ole vielä vertailukelpoista tietoa" ja "Kotikäynnit kaikille ensisynnyttäjille sekä uudelleensynnyttäjille ovat lisääntyneet vuosina 2013–2014 noin 17 %".

Vastaehdotus:

Miikka Merikanto: Kappaleen 9 jälkeen lisätään uusi kappale 10, johon lisätään seuraava virke:

Sosiaali- ja terveyslautakunta toivoo, että Imatran mallin mukaisia perhetyöntekijöiden kotikäyntejä kaikille raskaana oleville sovelletaan perhekeskus-toimintamallia kehitettäessä.

Kannattajat: Joonas Leppänen

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Miikka Merikannon esittämän ja jäsen Joonas Leppäsen kannattaman vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Taina Hussi, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 43830
taina.hussi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Postiosoite
PL 6000
00099 Helsingin kaupunki
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

"Imatralla oli vuonna 2014 asukkaita noin 28 500, joista alle kouluikäisiä oli noin 1650. Lapsia syntyy noin 200 vuodessa. Hyvinvointi- ja terveyserojen näkökulmasta Imatralla ovat haasteina korkea työttömyys (17,6 %), korkea sairastavuus (sepelvaltimotaudit, mielenterveysongelmat), alhaisempi koulutustaso, suuri yksinhuoltajien määrä (noin 25 %) sekä päihdeongelmat. Lastensuojelun korkean kustannuskehityksen vuoksi Imatralla uudistettiin sekä lasten ja perheiden ehkäiseviä että lastensuojelun palveluja vuonna 2009. Äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajille (6) palkattiin työpareiksi 6 perhetyöntekijää. Lastensuojelupalveluissa lakkautettiin yksi lastenkoti ja vapautuvilla resurssilla perustettiin lastensuojelun perhetyön tiimi (9 perhetyöntekijää + 2 kotipalvelun työntekijää).

Imatran hyvinvointineuvola koostuu äitiys- ja lastenneuvolapalveluista sekä perhetyön palveluista. Terveydenhoitaja ja perhetyöntekijä muodostavat työparin, mikä mahdollistaa perhetyön varhaisen ohjauksen perheiden tueksi. Perhetyöntekijä tekee kotikäyntejä kaikille raskaana oleville, tarvittaessa lapsen synnyttyä yhdessä terveydenhoitajan kanssa ja kun lapsi on 2 kk (yhteensä 2-3 käyntiä). Lisäksi perhetyöntekijä tekee tarvittaessa tukikäyntejä perheen tarpeen mukaan. Asiakkaat ovat pääsääntöisesti alle kouluikäisten lasten perheitä, mutta myös koulu- ja nuorisoikäisten lasten perheitä.

Helsingissä asui noin 43 500 alle kouluikäistä (0-6 v.) lasta vuoden 2014 alussa. Lapsia syntyi noin 6700, joista noin puolet syntyy ensisynnyttäjille. Väestöennusteiden mukaan alle kouluikäisten ja kouluikäisten lasten määrä kasvaa vuoteen 2030 saakka. Myös Helsingissä hyvinvointi- ja terveyserot ovat suuria.

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen lapsiperhepalveluissa palveluvalikoima on valtakunnallisesti verraten kattava ja ehkäisevää lastensuojelua toteuttavia tahoja on runsaasti. Neuvola- ja perhetyössä sekä perheiden erityispalveluissa työskentelee yli 200 terveydenhoitajaa, 12 neuvolapsykologia, 99 kotipalvelun työntekijää ja 27 perhetyöntekijää. Lisäksi perheille on tarjolla mm. kasvatusta ja perheneuvonnan palveluja, terapeutista vauvaperhetyötä sekä kouluterveydenhuollon palveluja.

Helsingissä resursseja kohdennetaan etenkin niille lapsiperheille, joilla on erityisen tuen tarvetta. Raskauden aikainen kotikäynti tehdään aina, mikäli tuleva äiti on teini-ikäinen (alle 20 v.) tai mikäli äidillä on jokin toimintakykyä rajoittava vamma, vanhemmilla on pitkäaikaisia mielenterveyden ongelmia, päihdeongelmia tai perheessä on

lähisuhdeväkivaltaa. Raskauden jälkeinen kotikäynti pyritään tekemään jokaisen ensisynnyttäjän kotiin. Lapsiperheiden perhetyö tarjoaa tukea, ohjausta ja neuvontaa lapsiperheille ja sosiaaliohjaajista osa työskentelee tällä hetkellä neuvoloissa. Lapsiperheiden kotipalvelua on tarjolla tilapäiseen perheen arjen konkreettiseen tukemiseen. Palvelua voi saada esimerkiksi alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, synnytyksen tai vamman perusteella.

Imatralla lasten ja nuorten perhepalvelujen kustannukset ovat laskeneet vuosina 2012–2013 15 %. Kustannuksia on pystytty vähentämään ensisijaisesti lastensuojelun sijaishuollon rakennemuutoksella eli vähentämällä kustannuksiltaan korkeita laitossijoituksia ja lisäämällä perhehoitoa (67 % pitkäaikaisesta sijaishuollosta). Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä kodin ulkopuolelle tehtävät sijoitukset ovat kääntyneet laskuun.

Helsingissä lastensuojelun kustannukset ovat laskeneet 12 % vuodesta 2010 vuoteen 2014. Myös Helsingissä kustannusten laskuun on vaikuttanut sijaishuollon palvelurakenteen keventäminen sekä kotiin vietävän kriisityön vahvistaminen sijoitusten ehkäisemiseksi. Lastensuojelussa sijaishuollon hoitovuorokaudet vähenivät vuonna 2014 edellisvuodesta yli 33 000 vuorokaudella. Asiakaspalvelujen ostot ovat vähentyneet lähes 5 milj. eurolla vuodesta 2013 vuoteen 2014 eli 9 %. Perhehoidon vuorokausien osuus oli 60 % kaikista sijaishuollon vuorokausista.

Helsinkiin kehitetään perhekeskus-toimintamallia, jossa on tavoitteena tukea perhettä mahdollisimman varhain niin, että lasten hyvä kasvu ja kehitys turvataan ja erityisen tuen tarpeet vähenevät. Myös 1.4.2015 voimaan astunut sosiaalihuoltolaki ohjaa tarjoamaan perheille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja kevyen tuen periaatteella. Perhekeskus toimintamallin kehittämisessä hyödynnetään mm. Imatran hyvinvointineuvolassa saatuja kokemuksia sekä muita kansallisia ja kansainvälisiä tutkimuksia sekä hyviä käytäntöjä ehkäisevän lastensuojelun toteuttamisesta.

Hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arviointi

Riittävän varhaisessa vaiheessa tehty havainto tuen tarpeesta mahdollistaa vanhempien ja perheiden tuen oikea-aikaisesti. Ehkäisevän lastensuojelun laajentaminen lisää lasten ja perheiden hyvinvointia. Varhainen tuki lapsille ja perheille vähentää lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarvetta.

Esittelijän perustelut

09.04.2015

Sotep/12

Vuoden 2015 talousarviokäsittelyn yhteydessä 12.11.2014 kaupunginvaltuusto on edellyttänyt, että selvitetään mahdollisuuksia kehittää ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä Imatran mallin mukaisesti. Kaupunginhallitus on pyytänyt toivomusponnesta lausuntoa 30.4.2015 mennessä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Taina Hussi, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 43830
taina.hussi(a)hel.fi